

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

<i>Előfizetési díj:</i>		A társulat minden rendü tagjai a lapot tagdíjaikért kapják.	A lap szellemi részét illető cikkek a szerkesztőségnek, az előfizetési pénzek a pénztárnoki —, az esetleges reklamációk pedig a kiadóhivatalnak küldendők.
Egész évre	4 frt.		
Félévre	2 „		
Negyedévre	1 „		

Utmutatás

Ausztria egyházi bíróságai részére házassági ügyekben.

II. czím.

A házassági perről.

(Folytatás.)

154. §. Ha a tanuk mindkét házasság felé olyan viszonya van, mely majdnem ugyanazon fokú részrehajlás gyanuját kelti föl, ezen viszony magában véve nem elegendő arra, hogy az egyik félnek hasznára, de a másik félnek kárára eső vallomást gyanusnak tartsuk.

155. §. A házasság felékelnek vérrokonait a házasság mellett vagy az ellen teendő tanuskodásból csak akkor kell kizárni, ha az esetnek oszthatatlan természetéből különös okaink származnak arra nézve, hogy őket részrehajlásról gyanúsítsuk.

156. §. A vérrokonok és mindazon személyek szava-hihetőségének megbirálásánál, kik a házasság felékelhez való viszonyuk miatt részrehajlás gyanujába esnek, mindenekelőtt azt kell figyelembe venni, hogy a házasság felékel valjon a házasság semmisségét óhajtják-e, vagy nem.

157. §. Mindazokat, kiktől felteendő, hogy a semmisség kérdésére befolyással bíró körülményeket jól ismerik, még akkor is ki kell hallgatni, ha mint tanuk különben elütásitandók volnának, mint az ők vallomása a feltevéseket meg erősítheti és a további felvilágosításokra utat nyithat.

158. §. Mind a feleknek, mind pedig a házasságvédőnek joga van arra, hogy a házasság mellett vagy ellen felhozott tanukat kifogásolják.

159. §. A tanubizonyítást személyesen kell tenni; a távollevőknek írott tanubizonyításai bizonyító erővel nem bírnak, hanem csak erősítik a gyanút.

160. §. Ha a tanuknak lakása olyan távol van, hogy a házassági bíróság székhelyén nem lehet őket kihallgatni, akkor azon szabályok szerint kell eljárni, melyek a házastársak további kikérdezéséről a 146. §.-ban vannak megállapítva. —

161. §. A tanuknak felteendő kérdéseket a vizsgálatra kiküldött biztos fogalmazza meg, miután figyelembe vett mindent, mi ezen ügyben eddig felmerült, ugyszintén a felek által netalán benyújtott kérdezési pontokat, és miután szándékát a házasságvédővel közölte. Ez utóbbinak joga van arra, hogy a mit a dologhoz tartozónak lát, azokhoz es-

tolja, vagy kérje, hogy a kérdések jóváhagyás végett a házassági bíróság elé terjesztessenek.

162. §. Csak a megesküdött tanuk vallomása bír törvényes bizonyító erővel. Az elfogadható tanuk kihallgatás előtt az Isten szent evangéliumának megérintése mellett tartoznak megesküdni, hogy a hozzájuk intézendő kérdéseknek tárgyáról teljesen és tisztán, minden hozzáadás, kihagyás vagy megváltoztatás nélkül csakis igazat fognak szólni, úgy a mint Isten és lelkiismeretük előtt arról tudomásuk van. Az esküt mindig meg kell előznie az eskü szentségéről szóló alkalmas intelem.

163. §. A tanuk által teendő esküvéshez meg kell hívni a házasság felékel, és ha egy harmadik személy támadta meg a házasságot, azt is. De a meghívottaknak távolmaradása nem lehet akadály arra nézve, hogy az eskü letétel megtörténjék.

164. §. A tanukat a házasság felékel eltávolítása mellett és egyenként kell kikérdezni, és mielőtt a kikérdezés teljeséggel befejezve nincs, a tanuk vallomását nem szabad közölni.

165. §. Miről semmi törvényes kifogás alá nem eső két tanu tisztán és egyhangulag bizonyítást tesz, a mennyiben hitelt érdemlő más tanubizonyítások vagy súlyos gyanút keltő körülmények ellene nem szegülnek, az szabály szerint teljesen bebizonyítottnak ítélandó. De midőn olyan körülményről van szó, melytől a házasságnak érvényessége függ, akkor legkevésbé sem elegendő az, hogy az elbeszélés vagy tény, mely által a tanuknak igazmondósága kétségbe vonatik, legyőzve nincs, hanem okvetlenül bebizonyítva kell lenni, hogy a tanuk tiszta jámborságuk és azon feltevéseknél, mintba lelkiismeretüket hamis esküvel terhelni képesek lennének, helye nincs.

166. §. Midőn a bebizonyítás eszközlésénél szakértők alkalmazandók, a házassági törvényszék azok közül legalább kettőt kiválaszt, kik tudományban, és feddhetetlenségben kitűnnek, hogy ők a biztos által készített és a házasságvédő által jóváhagyandó utasítás szerint kellő vizsgálatot tartsanak és véleményüket írásban jelentse ki. Részrehajlásra nézve a szakértő ellen ugyanazon kifogások tehetők, melyeket velük szembe, ha tanuk volnának, fel lehetne hozni.

167. §. A szakértők meg kell, hogy esküdjenek. Midőn olyan tényről van szó, melytől a házasság érvényessége függ, szakértőknek akkor is esküt kell ajánlani, ha már hivataluk

megkezdésekor letett esküjükben kötelezték magukat, hogy tanácskéresek alkalmával szentül igazat fognak mondani.

168. §. A házasság érvényessége ellen szóló okmányoknak valódiságát nem lehet bebizonyítani a házasfeleknek vagy olyan személyeknek vallomásaival, kik mint tanúk gyanusok vagy használhatlanok volnának.

169. §. A házastársak által letett eskü, valamint azoknak vallomása a házassági akadály jelenlétéről bizonyítékot szolgáltatni vagy azt kiegészíteni nem képes.

170. §. Hogy a házasságot megtámadó házasságellenes esküje mennyiben fogadható el olyan körülménynek bebizonyítására, melytől a házasság megtámadásának joga függ, ezt esetről-esetre a házassági bíróság fontolja meg és dönti el.

171. §. Ha az akadály természete tiltja, hogy hivatalból vizsgálati eljárás történjék, akkor a házasság érvényességét erősítő házasságellenes esküjét a házasság mellett bizonyíték gyanánt el lehet fogadni.

172. Ha egyik házasságellenes a házasságot jogtalan erőszakossággal ezimén támadja meg, azokat, kik az ő állítása szerint igazságtalanul kényszerítve gyakoroltak, meg kell idézni és ki kell hallgatni. Midőn a vád a másik házasságellenes ellen van irányítva, akkor ugyanannak vallomása bizonyítékot nem alkothat. Hogyha a szülők olyan tényeket vallnak be, melyekből a jogtalan és házasságellenes kényszerítés kiviláglik, akkor minden körülményt megfontolva azt kell eldönteni, ha valjon talán a szülők a házasság felbontását kívánó gyermekkel nem játsznak-e össze. Egyébiránt a mennyiben a vád nem a másik házasságellenes érinti, azon általános szabályok szerint kell eljárni, melyek a bűnügyek vizsgálatára nézve érvényesek.

173. §. Azon rablott nőről, ki elrablójával, míg az ő hatalma alatt volt, házasságot kötött, tel kell tenni, hogy házasságkötési célból raboltatott el. Hogy ha az ellenkezőt teljesen be is bizonyítják, mindazonáltal fennáll az a feltevés, hogy őt jogtalan erőszakkal kényszerítették a beleegyezésre. Ez a feltevés minden oly házasság ellen szól, melyet akármi okból elrabolt bármely személy kötött, mielőtt szabadságát teljesen visszanyerte volna.

174. §. A házasságellenes vallomásáról és esküjéről előadott szabályokat akkor is zsinormértékül kell tartani, mikor a házasság elleni házasságellenesség akadályai miatt indítatik vizsgálat. Ha két szakértő, kiknek tudományában és részrehajlástól ment lelkületében a házassági törvényszék teljes bizalmat helyez, egyhangulag kijelenti, hogy feltétlen és gyógyíthatatlan házasságellenesség van jelen és ez a házasságot megelőzte, ennek daczára a házasságellenességről vádolt fél kérheti, hogy egy harmadik szakértő is vizsgálatot tartson. Ha a házasságellenesség csak az illető személyre nézve mondatik ki, teljes bizonyíték alkotására legalább három szakértőnek egybehangzó véleménye okvetlenül megkívánatik. Ha kétség marad fen aziránt, hogy valjon a házasságellenesség gyógyíthatatlan-e és a házasságot megelőzte-e, akkor az érvénytelenség kimondása iránti kérést vissza kell utasítani.

175. §. Kivételnek van helye, ha vagy be van bizonyítva, hogy a házasság még nincs elhálva, vagy a semmisség kinyilvánítás iránti kérés a házasság megkötésétől számított három éven belül nyújtatik be és egyszersmind a házasságellenesség jelenlétét nem csak mindkét házasságellenes állítja, hanem két hitelt érdemlő szakértő is mintigen valószínűt meg-

erősíti. Ilyen esetben tartoznak házasságellenes a házassági élet közösségét a házassági bíróság által meghatározandó időn át folytatni, de sohasem olyan sokáig, hogy abban három évig éljenek. Ha ezen idő elteltével újból a semmisségi ítélet kimondása kéretik, a házassági bíróság mindenek előtt szerezzen magának bizonyosságot, hogy semmi változás sem történt ama tényekre nézve, melyekből a házasságellenesség valószínűségére és illetve a házasságellenesség még el nem halt állapotjára lehelve következtetni. Ezek után házasságellenes meg lenet engedni, hogy a házasságellenesség jelenlétét esküvel bizonyítsák és ez teljes bizonyítékot alkot.

(Folyt. köv.)

Mi az oka, hogy népoktatásunk nem felel meg céljának.

Népoktatásunk terén széttekintve kétségtelenül ama meggyőződésre jutunk, hogy az még mindig nem felel meg azon magas szűz céljának, a mely annak rendeltetése. Még a tizenkilencedik század ezen haladó korszakában is, sok, de sok helyen vagy nincs népiskola, vagy nincs jól felszerelt népiskola. Már pedig iskola nélkül olyan a község, mint az éhezé étel nélkül. Szomoruan tapasztalhatjuk, hogy ott a hol még nincs népiskola, az emberek közelebb állanak a vadállatokhoz, mint az emberekhez. Ily helyeken az erkölcsök teljesen megvannak romolva. Istenről csak homályos képzetük van; a rossznak elkövetése napi renden van. Az ily helyekről a bíróságokhoz minden nap, légió számban mennek az emberek, hogy gonosz tetteik jutalmát(?) elvegyék.

De a hová az iskola világitó ténysugara behat, ott a lelkek a bűnsalakoktól megtisztítatnak, az értelem kicsiszolódik, s a kedély a jónak befogadására előkészítettetik.

Mennyire szükséges tehát a népiskola, s így ne hasson-e tehát a társadalom oda, hogy ott, hol még ezek nem létesültek, a kor kívánalmainak megfelelő népoktatási intézetek létesüljenek. Mert e nélkül népoktatás lehetetlen.

Továbbá nem felel meg a népoktatás céljának, ha az iskolák tanszerekkel nincsenek jól felszerelve. E nélkül nem lehet sikeres tanítást eszközölni. Teljesen felszerelt népiskolák nagyon ritkák. Igen sok van oly iskola, hol a falu olvasó táblákon kívül más tanszert nem találunk. S a szegény néptanítónak, könyv hiányában, néha ezeken kell az olvasást megtanítani. Számoló gép s más szemléltető taneszközök legtöbb helyen még ma is hiányoznak. Ily iskolákban várhatjuk-e még a buzgó tanítótól is, hogy eredményt érjen el? Bizonyára, nem.

A legfőbb baj a népoktatás terén, ha a tanító nem lelkiismeretes buzgalommal teljesíti kötelességét. A tanító képezi tulajdonképpen az iskola lelkét, az ő buzgalma magával ragadja a tanuló gyermeket, a szülőket és az iskola ügyére befolyókat. S így tőle nagyon sok függ. Ámde fájdalom, e tekintetben nagyon megbénítja a tanító szorgalmát és lelkesedését a megélhetés nehézsége. Azon csekély 300-400 frt fizetés mai napság alig elégséges arra, hogy abból a körülményekhez képest még nélkülözésekkel is meglehessen élni. Az előléptetés hiánya, az üresedésbe jött jobb állások lelkiismeretlen betöltése, a csekély fizetésnek rendetlen megkapása stb. mind meg annyi rákfenéi a népoktatásnak, a melyek a tanítók buzgalmat néha csirájában fojtják el. Hisz hány, meg hány eset van, hol a jobb állások, bizonyos ér-

dekből, kezdő nőtlen tanítókkal töltenek be, s a több éveket szolgált érdemesebbek mellőzöttek. Hol ezek előfordulnak, várhatjuk-e, hogy a tanító lelkesedjék hivatása teljesítésében.

Nagy akadálya a népoktatásnak, ha a szülők nem küldik pontosan iskolába gyermekeiket. Szomorú dolog, hogy még mindig akadnak olyan szülők, a kik gyermekeiket vagy a tanítás alul egyik vagy másik ürügy alatt teljesen elvonják az iskolától, vagy pontosan nem járják oda. Az anya nagyobb leánykáját nem küldi azért, hogy legyen otthon a ki a kisebb gyermekekre örködjék; az apa nem küldi fiát, hogy legyen a ki a tehenre vagy a nyájra vigyázzon. Más meg házi dolgait végezteti gyermekével a tanítási idő alatt. Némelyek a hidegtől féltik stb. Ily okok miatt a tanügyi stagnálni kénytelen. Mert, ha pl. valamelyik osztályból négyen hiányoznak, már ezekért a következő órában a tanítást ismételni kell.

Nagy hátránya népoktatásunknak az is, hogy a községi előjárók soha sem járnak egy el a mulasztókkal szemben, misént az kellene. Akárhányszor tapasztaljuk, hogy a községi előjárók megharagsznak ha a mulasztók megbüntetésére sürgettetik. Túlhalmozott teendők miatt a fölötté fontos ügygel legkevesebbet törődnek. S hogy az ügyön könnyebben átsusuzsanak, azt is megteszik, hogy jegyzőkönyvet vesznek föl, a melyben a mulasztási ügyet letárgyalva, a nélkül, hogy a mulasztó fél megidézették, a papíron megbüntetik, s ezt még tudomására se hozzák az illető félnek, hanem kivonatban értesítik az iskola előljáróságát, hogy eleget tettek a törvény követelményének s így a büntetés éveken át papíron marad. Ily eljárások után, a melyben a mulasztó tanköteles szülője semmit se tud arról, hogy hanyagsága birságolás alá esik, nem várhatjuk azt, hogy a rendetlen iskolába járárok megszűnjenek. Más helyeken meg a túlbuzgóság s némi értetlenség oly fokú birsággal sújtja a 3 fél napi mulasztót is, mint a ki 60 fél napot mulasztott. S e helytelen eljárásaikat „a tanító így akarta“-féle válasszal mentegetik. A helyett, hogy a törvényt megmagyarázzák és a szerint alkalmazzák.

Midőn ezen bajokat felsorolom, kívánom, hogy adja Isten, hogy azok mielőbb teljesen elenyésszenek. Hogy mindazok, a kik nemzetünk fejlődésére, népoktatásunk előmozdítására befolyással vannak, magasztos hivatásukat úgy fogják föl és teljesítsék, hogy abból Istennek dicsőség, hazánkra boldogság, nemzetünk haladás és művelődés háromljkék. Virágoztasd föl Istenem a jmi népiskoláinkat. Hogy mondassuk mindnyáján: „népnevelés, eljött már a te országod.“

Pál Ferencz.

Kalászat

a tudomány mezején.

XIII.

(Folytatás.)

A rómaiak a rágalmazók homlokára — gyalázat jeléül — egy „C“ betűt (columinator) sütöttek. Ha most megindulnál, nemcsak a köznép és főemberek, hanem a legszemér-

metesb nőket is megbélyegezve látnád. Ekkor lenne ám a kalapnak kelete; csak hogy a kalaposok száma olyan lenne, mint egy csepp víz a tengerben.

Midőn kérdezték Plátót, hogy mi a szerelem; így szólott: „Himes lepke, melynek hamvai csakhamar lehullva előttem áll a ronda rovar.“

„Ismerd meg tenmagadat“ (nosce teipsum) így mond a bíres böles. Mit ér minden csillagászati és világi tudományod önismeret nélkül? Csalóka tény, vesztetre tör.“

„Rosszabb vagy a pénzhamisitónál“, így szólott Aristoteles egy alattomos emberhez; „mert még barátodat is rászeded.“

„Ne dicsérd magad, ugymond Aristoteles; ha önmagad dicséred, hiunak tartanak az emberek s ne légy gyalázkodó, mert akkor balgának mondanak.“ Mennyi együgyű és balga ember van; esoda, hogy a föld nem sir alattok.

Socrates a halál révén Apollodorosznak, ki sajnálkozék, hogy ártatlanul kell meghalnia, nagy elmésen így válaszola „Hát azt akarod, hogy én mint bünös haljak meg?“

Xenocrates midőn egy gazembert az utczán szaladni látott, így szólott: „Ime, hogy remeg, még a verébtől is fél; sas viszi és máját tépdesi.“

Midőn valaki azt mondotta Plátónak, hogy némely emberek gyalázzák, így válaszolt: „Haljak meg, ha a nép azt el nem hiszi!“ Igazán, a rosz hírnév mint a vihar repül; a jóhírnév pedig, mintha szárnyai hibásak volnának, csak alig repked.

Midőn szemére hányták Aristippusnak, hogy földje elromlott, ily felelet adott: „Sokkal jobb, hogy a föld én miattam, mintsem én ő miatta vesszek el.“

Aristoteles kérdeztetvén, mi a legnehezebb az életben: „Elhallgatni — úgy mond — azokat, a miket nem kellene mondani.“

Midőn Bias néhány istentelennel utazva hallotta, hogy azok a széltől hányatott hajóban az isteneket hívták segítségül, így szólott: „Hallgassatok, ne hogy észrevegyék, hogy ti itt vagytok.“

(Folyt. következik.)

Körödy Endre,
ny. ig. tanár.

Krónika.

Csik-Somlyó. — Ismét összejött a kath. hazafias székely nép, 335-ikszer már. Eljött kisebb-nagyobb távol-ságból; több kevesebb — de szívesen hozott — önmégtagadás, fáradság és költséggel a csik-somlyói pünkösdi búcsura; jött mindentk, szívében rejtegetett egy egy sz. szándék, kérréssel; hiszeu kinek ne volna lelki sebe s e sebre gvógyító-irt e csodálatos búcsujáró helyen jól esik remélni.

Szívesen jólelkűséggel, atyafiságos örvendezéssel kívánják egymásra kölesönösen Istentől, a bold. szüz Anya közbenjárása által kérészeik meghallgatását; ez az első és bevezető szellemi székely ölekezés a pünkösdi viszóntlátáskor.

De a magánérdeknél magasabb érdek is gyűjtí össze a székely nemzetet ily roppant számmal a szomlyói székely pünkösdre.

Egy történelmi hőstény emléke, egy közös sz. nagymány. az összetartás szükségének élénk érzete, — ez a magasabb közérdek, mely közel negyedfél század óta az összeszék-

kely vármegyékéből összehozni szokta a vallásos, hazaszerető székely kebleket, évenként 15—30 ezerre menő sokaságban Csíksomlyóra.

A hőstényemlékét felújítani, az ősoktól örökölt letéteményt híven megőrizni s az utódokra átszarmaztatni egyetértéssel, összetartással, — e sz. óhaj tölti be minden igaz székely búcsusnak szívét. (Ezen érzelmek ápolására vállalkozott szíves felkérés folytán, már harmad ízben az én csekélységem is, gyenge tehetséggel, nagy jó akarattal.)

Miként Izrael népe az egyiptomi fogságból való kiszabadulásának s a 10 parancsolat kibírdetésének emlékére ünnepelte Pünkösdjét; miként a keresztény Pünkösöd, a bűnrabságából való megváltásunk és az evangéliumi törvény ünnepélyes kibírdetésének ünnepe: úgy a mi székely Pünkösödünk még azonfelül s annak mintájára a kath. székely nemzetnek a vallási tévely veszedelmétől való csodaszabadságának s az igaz kath. hitben való megmaradásának nemzeti Pünkösdjé: itt az ég ajándéka kép tisztelt csodaszobrá körül a bold. szűz Anyának, ki úgy jut a mi székely pünkösdi ünnepségünk közé, mikép a zsidók Pünkösdjén ott volt talizmánul, védelmül szolgált nekik a frigszekrény, mikép az első ker. Pünkösöd napján jelen volt s központját képezte sz. személye a kis gyülekezetnek, melyre tízes nyelvek alakjában leszált a Szentlélek.

Minden székely tudja már, 1559 óta hirdetjük, mégis az egymásután jövő nemzedék örömmel hallgatja, lelkesül rajta, minő hősi elszántsággal védelmezték meg őseink igaz kath. vallásunkat a világi felsőbbségtől jövő erőszakos, illetéktelen beavatkozások ellen. — A történet röviden ez:

1559. Nem török, nem tatár vagy más hitetlen néptől jött s fenyegette a veszedelem legdrágább kincsünket, kath. igaz vallásunkat; veszély fenyegette a németföldön felburjánzott s onnan beherezolt u. n. vallásújítás, reformáció, Jézus egyházát, országokat, nemzeteket megosztó veszedelmes alakjában.

Székely őseink, mióta a szittyá pogányságból kitértek, az igaz kat. hitben mindég megmaradtak. — János Zsigmond fejedelem, — ki előtt becsülete sem volt már senkinek, a ki mind a hét szentséget hitte akarom mondani, a ki szentháromság-tagadó nem volt, — vállalkozott a szomorú dicsőségre, hogy őseinket hitökben megháborítsa. Szigorú parancsot adott, hogy az egész Erdély birodalomban mindenek Blandrata Györgytől, — az unitárius nagymestertől — függjenek s a tőle választott papokat hallgassák, kik pedig ezeket zavarnák, mint hitetlenek büntetessenek.

Ellene szegültek e parancsnak az akkori székelyek, s János Zs. sem ígérettel, sem fenyegetéssel nem tudta őket megintatni. Fegyveres sereget küldött tehát ellenük, hogy erőszakkal is kitérítse őket az ősi vallásból.

De eljárak egymást a székelyek is, a főrendekkel együtt s azt végezték, hogy ily utolsó veszedelemben az egész nép, fejenként, kicsitől fogva nagyig, gyűljenek össze Somlyóra, s egybe is gyűlének minden falukból nagy készséggel.

Híre érkeznén, hogy Udvarhely felől vonulnak be a hadak, kiválaszták magok közül mind, ki fegyvert foghatott. István, gyergyó-alfalvi megyés pap élükre állott s indultak a Nagyerdő felé, az ellenség elé.

A honmaradt tehetetlen öregek, gyermekek és asszony-népség azalatt a Mária szobra előtt imádkozának. Isten nem

is hagyta el az igaz ügyet. A Nagyerdőn fegyverre került a dolog; a csikiak csakhamar feltűkerekedének, jobbrészt levágták a király hadainak; a többiek nyakra főre vissza szaladának.

A hazatérő győztesek elé a honmaradt népség zászlók lengése, dicsőenének zengése, harangok zugása közt sietett, s együttesen a templomba bevonulván, itt a nagyhatalmu Szűznek sz. képe előtt az Ur Istennek hálát adának. Történt ez Pünkösöd szombatján.

Sok bajuk volt azután is a csikiaknak János Zsigmondal, de soha a hit dolgában meg nem adták magukat, sőt a kiadott parancsot is később kénytelen volt visszavonni e szavakkal: „csikbeli klastrom, több odaváló helyekkel együtt mivelhogy onnét ezideig semminemű időben a római vallás nem irtódott, az odabéli atyafiaknak lelkiösmeretök megnyugtatóására maradjanak azon állapotban, a mint ekkoráig voltak.“ (Losteiner után.)

E történet eredete a mi székely Pünkösödünknek. A tévely veszedelmétől való megszabadulásunk, s e szabadság levél kinyerésének emlékére tartjuk azóta a többi székely megyék hívőinek esatlakozásával a pünkösöd-szombati körmenetet a Kis-Somlyó hegyére fel, a mai napig is harezias színezettel, s alig kimaradható kisebb-nagyobb csetepatéval. (A körmenet külön, önálló leírást kíván.)

A székely Pünkösödnek jelentékeny szerepe volt abban, hogy Csíkmegye általában megmaradt mai napig katolikusnak. De tagadhatatlan érdeme van abban is, hogy a székely faj, a nemzetiségünket fenyegető ellenséges áramlat veszedelmes torkában megmaradt magyarnak. Szerepe, hivatása jövőre is az, mi a múltban volt.

A letéteményt, ősoktól örökölt drága kincsét, az egyházhoz való ragaszkodás és hazaszeretetet szent ikerézelmet köteles e nemzet Isten és világ előtt felelősséggel járó kötelezettséggel az utódokra sértetlenül áthagyományozni. Azért a csiki Pünkösöd a székely nemzetnek évenként megújuló nagy találkozója, hitvallástétele, sz. fogadása; hogy ősei hagyományaihoz, erkölceihez hív akar maradni.

Hív akar maradni az egyházhoz, „melyet az Atya Isten alapított, a Fiu megváltott, a Szentlélek megszentelt s világ végeig védelmez: mely egyháznak királynéja a mindenkor szeplőtelen szűz Mária; védőereje az angyalok seregei, menyeyei erősségek és hatalmasságok karai; törzsatyái a patriárák, jósai a próféták, követői az apostolok, szószólói a menyeyei szentek.

Láthatatlan feje az égben Jézus Krisztus, látható feje Jézus Krisztus helyettese, a római pápa; miniszteriuma a bibornokok, főispánai a püspökök, törvényszékei a káptalanok, szolgabírái az esperesek, községi előljárósa a lelkész-kedő papság, támaszai a szerzetes rendek, ékessége az Istennek szentelt szűzek; képviselőháza az autonomia, felsőháza a zsinatok; zsinormértéke az igazság, erőssége a szelidség, életető forrása a buzgóság, védőpaizsa az ima, fegyverzete a bőjt és alamizsna, győzelme a béketűrés, kegyelmezési joga a bűn és büntetések elengedése.

Bölcsője a kereszttség, erőssége a bérmlálás, tápláléka az Oltáriszentség, javítóintézetei a penitencia és az utolsó kenet szentsége, törvényhatósági állandó választmánya az egyházi rend, virágos kertje, faiskolája a házasság, a hetedik valóságos szent szentség.

Alapítási okmánya a Szentírás, jogfolytonossága a sz. hagyomány; az Isten 10 parancsai képezik bástyáit, saját öt parancsa védősánczait, az evangéliumi tanácsok külső erődítményeit; kincstára Jézus Krisztus végtelen érdemei, váltópénze a szentek érdemei, ismertető jele a tévmentesség, középpontja az egység, peccsétje az egyetemesség.

(Vége köv.)

Kisebb közlemények.

— Az irod. társulati pályázat kérdéséhez.*)

Főtisztelendő Szerkesztő Úr! Engedje meg, hogy a társulatunk által kitűzött és e lap folyó évi június hó 16-án és 23-án megjelent 24. és 25. számaiban olvasható pályázati hirdetésre igénytelen észrevételeimet megtehessem; mert attól tartok, hogy a pályázat újból meddő leend.

Ugyanis: megkívánatik, hogy a pályamunka husz garmondsorral nyomtatott ivet tegyen ki és forrásmunka legyen, melyben csak eddig ki nem adott vagy nebezen megközelíthető okmányok közölhetők.

Képzelné-e, hogy egy száz ivnyi irott munkának — mert egy garmondsorral**) nyomtatott ivre legalább is öt iv számítandó — megírására többen fognak vállalkozni, ha megdölgök, hogy fáradságuk azon esetben, ha a pályadíjtól elesnek, némileg kárba megy? Némileg, moudám; hisz az hogy szép tanulmányozásra bő alkalmuk nyílt, s hogy az egyházmegyénk történelmével való megismerkedés számukra az irodalom terén nyerhető legnemesb élvezetre nyitja meg a kaput, pénzzel meg nem fizethető előny; de hát a források kutatása, az eddig ki nem adott vagy nehezen megközelíthető okmányok után való járás, azok lemásolása mindenki által létesíthető-e?

Még attól is, ki jó anyagi helyzetben van, várható-e a pályázati koczkiat megkisérlése azon tudatban, hogy ha a pályadíjtól elesik, nem csak fáradsága, hanem költségei is kárba mennek?

Ugyanazért az volna szerény indítványom: Irassék ki újból a pályázati hirdetés oly formán, hogy mindazok, kik az erdélyi megye egyházi és világi tagjai közül pályázni akarnak, bizonyos kitűzött idő, például három hó alatt küldjék be a megírandó pályamunka tervezetét és succinetus prospectusát; a kitűzött idő alatt beérkezett tervek és prospectusok bíraltassanak meg és a legjobbnak találtatott ily munkálatnak beküldője bizassék meg az erdélyi egyházmegye történetének megírásával. Ezt az eljárást azért tartom a legezélszerűbbnek, mert az irodalom terén az a nagyobb ily fajtájú munkák megírásának céljából használatba vétetik; így például Kolozsvár, Gyulafehérvár és Alsófehérmegye monográfiája és a székely nemzet történelme is ily megbízatás nyomán iratott és iratik meg.

Nem kis előnyt nyújt e módozat az által is, hogy a tervezetek nyitott sisak alatti beküldése folytán a pályázók személyének ismeretes voltában rejlő garancia is meg van.

Philohistor.

*) Gondolom a mult évi schematismus oktáv alakjában.

**) Észrevételeinket e levélre lapunk következő számában tesszük meg.

Szerk.

— **Vidéki levél.***) Maros-Szentgyörgy, 1894. június hó. Főtisztelendő Szerkesztő Ur! Régóta akarok felvetni egy kérdést, melynek megoldása egy elodázhatlan kötelesség; de a papirra tevés stadiumában elaltattam magam azon reményben, hátha más valaki tisztábban, szebben, s mi fő célirányosabban szól hozzá, s személyes tekintélyével, tudományával ugy lép föl, hogy az ige testté válíék.

Csalódtam! Mindenki hallgat; s így én azon erős hittel, hogy a pro et contra megtisztítandó kérdés mégis méltó megoldást nyer, az ügyet nyilvánosság elé viszem; s tisztelttel kérem a t. Szerkesztő urat, sziveskedjék az alábbiakban kifejtendő javaslatomat b. lapjában közzé tenni.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat, — mint a közművelődés utján előjáró, — magas missióra hivta tagjait, mikor ügye szószólóját a „Közművelődés“-t ezelőtt 17 évvel megüditotta.

S ha visszatekint a terre, melyet meghódított, melyre magot hintett, *keztyelen elismerni, hogy még sok teendője van.* Távól attól a gondolatától, mintha valakit (annál kevésbbé a m. t. irod. társulato') sérteni akarnék, őszinte vallomást teszek: az irodalmi társulat csak fél munkát végzett.

A katolikus közszellemet szűkebbkörű bazánkban csak ugy teremthetni meg, ha a népnevelésügy szerény, szegény, de azért igen jelentős harczosát: a tanítókat, nem hagyjuk ki a számításból, hanem az iskolán kívül is teret adunk neki azon munkára, mely erősít, nemesít s mindnyájunk hasznára lévő eredményekben jutalmaz és további kitértásra serkent.

Az irodalmi társulat e szerint hivatva volt arra, hogy a katolikus érdekek egyedüli védelmezőjét a „Közművelődés“-t találkozó helylyé tegye a tanítókra nézve is, hogy őszinte és állandóan igaz híve, s hivatásszerűleg tanácsadója legyen az erdélyi róm. kath. tanítóknak és iskoláknak egyaránt.

Készséggel elismerem, hogy kizárólag paedagogiai czikkeket is hozott a „Közművelődés“; tudom azt is, hogy hivatalos közlönyképen is szerepel az erdélyi egyházmegyében, s mint ilyen főpásztori rendeleteket, pályázati hirdetéseket hoz; de az is való, hogy nagyon kevés tanító jut hozzá. Ebből az tűnnék ki, mintha az irodalmi társulat célja az anyagi érdekeknek volna alá rendelve.

Tessék megrendelni! mondhatják sohan, s akkor olvashatja a tanító is; de kérdem, ha vajjon olyan állásponton áll-e, illetőleg ez idő szerint nyújthat-e annyi paedagogiai tápot, mennyit egy tanító előfizetéssel ugyszólván megjutalmazhat? Engedelmet kérek, nem! Mert beosztása, s régóta megszabott iránya eddig ezt nem engedték meg.

Hogy az erd. r. kath. irodalmi társulat közlönye a kath. tanító lapja is legyen, fölülte szükséges. Követeli azon körülmény, hogy a népnevelésügygel kath. szellemben — a mint azt mi régóta kívánjuk — Erdélyben egyetlen lap sem foglalkozik; ugy hiszem pedig, hogy körülbelül 277 iskola és 436 tanító azt igazán megérdemelné, ő rakván le az alapot, melynek biztos voltától függ az, hogy a főtiszt. lelkeskedő papság arra milyen tartós épületet emelhet.

Katolikus szellemben szerkesztett, nemcsak theologiai és más ismeretterjesztő, hanem paedagogiai czikkeket is kell bele, még pedig állandóan írni, hogy nevelésügyi irányzatért s már említett más előnyeiert minden tanító megrendelhesse.

Ha a szt. István társulat terve megvalósulhat, hogy

*) Ajánljuk a választmány szives figyelmébe.

minden magyarországi róm. kath. tanító kezébe egy katholicus szellemben szerkesztett nevelésügyi lapot adjon, még akkor sincs felmentve a fenn tisztelt társulat azon kötelesség alól, hogy itt a mi sajátos viszonyaink között a népnevelésügyet hatványozottabban szolgálja; nyíval inkább nincs, mert a lapnak ily értelmű megnagyobbítása könnyen keresztül vihető, míg önálló katb. paed. lap fenntartására gondolni sem lehet; és végül azért sincs, mert sokféle és fogas az ellenség, mely ellen, mind ontalan uemesak védekezni hanem rendeltetés szerint küzdeni kell mindaddig, míg miénk lesz a győzelem.

A mi győzelmünk pedig örökké Isten dicsőségét hirdette. Vegyen részt belőle a m. t. irodalmi társulat.

Az ily értelmű kezdeményezés kötelezettsége nem is illet meg ma Erdélyben senkit annyira, mint az irodalmi társulatot Gyulafehérvár központtal, hová koncentrálódva vannak a neves írók, ifjú erők, jövőendő harcunk hősei. *Kérem, ne idegenkedjünk az eszmétől. Irjanak!* Mert minden lelkiismeretes tanító érzi, tudja, hogy a képzőben és más iskolákban szerzett ismereteit, s ha szabad úgy mondanom: tudományát gyarapítania kell, hisz a tudományban élő emberi műveltség hasonló a csiszolt vashoz: fényes, de ha folyton nem alkalmazzák, tisztogatják, miként emez, elhomályosodik, megrögződösödik.

Mint mondám, tudja ezt és folyton tanul. Kitől? A kitől lehet!

Elmegy tanácsot, ismeretet, jobban tudományt kérni, más nevelésügyi közlönyökhöz.

Én nem akarok ördögöt festeni; de egy megrendel egyet, másik mást, s ha naponként csak egy-egy mákszemnyi roszat is szí azokból, egyszer csak arra ébredünk fel, hogy vannak atheistáink, communistáink, anarchistáink, szabadkőműveseink stb., stb., kik felgyújtották az emberi indulatokat s nekünk oltani nincs elég vizünk.

Aztán megindíthatjuk atyai tanácsokat tartalmazó lapunkat, mert akkor késő lesz.

Vegye fel hát az erd. r. k. irodalmi társulat közlönyébe a paedagogiát, illetőleg azzal bővítsé ki tervszerűen, hogy elfoglalhassa megillető, de sőt köteles helyét a tanítók asztalán is. Ne legyünk fenhéjázók. Ezen társadalmi munkás osztály *ma olvas, ír, hozzá szól a nevelésügyhöz*, tehát actioba lépett. Az ilyen osztálynak lehet és kell írni, mert tömörülve, közös akaratall a nagy tömeg javára tenni kötelesség, mikor arra a mód és alkalom kínálkozik.

Még egyet! A lap magas árát (4 frt), tekintettel az erdélyi róm. kath. tanítóknak nagyon is szegényes viszonyaira, ha nem kevesebben, de mint az irod. társulat tagjaival szemben 2 frtban állapítsa meg, s akkor hozzáférhet minden tanító.

Részemről képzelnem sem tudok olyan kartársat, ki évenként legalább 2 frt áldozatot ne hozhatna az ilyen ügyért, de saját magáért.

A tanítónak nagyon is érdekében áll ügyelni arra, hogy állásának betöltésére mindig méltónak tartassék.

Az sem volna megvetendő, ha az iskolafentartók rendelnék meg, hisz ugyis innen vesszük a tőpásztori leveleket, rendeleteket, itt kapjuk meg a mi iskoláinkra vonatkozó

pályázati hirdetéseket, s más az iskolaügyet érdeklő hivatalos dolgokat.

A lapnak a kibővítéssel megszapordható kiadásai hiszem fedezve lennének a tanítók, vagy iskolafentartók által fizetendő évi díjakból, s ha nem? . . . ugy tegyen jótékonyágot az irod. társulat, s hozza meg azon áldozatot, mely ömögében viseli jutalmát.

Végezetre az eszme pártolásáért erdélyi róm. kath. tanügyünk, társadalmunk és a társadalom közszellemének igaz, rendíthetetlen híveihez apellálok.

Máthé Fózsef,
r. kath. tanító.

— Uj temető- és keresztcszentelés Piskin

Piskitelepen a magánosok által szerzett és kezelt temetőt a naponként szaporodó lakosság kedves elbunyjtjainak sűrű hantjai megtöltvén, egy községi temető vált szükségessé.

A kegyeletesen gondolkozó t. cz. előjáróság egy igen szép 5 hold terjedelmű temetőt vett 1000 frton a községhez a Déva felől vezető vasutvonal mellett és 800 frt. költséggel szépen berendezte. Év végeig még egy temető-örházat és egy barakkörházat épít 1700 frt. költséggel.

A beszentelés június hó 10 én délelőtt ünnepélyes nagymise után történt. A helybeli plébános és három, névszerin P. György József, Fr. Trefán Leonhárt és Tilp Kázmér theologus urak segédkezése mellett püspöki fölhatalmazás folytán, a ritualé szerint ünnepélyesen vonult ki a beszentelendő temetőbe az iskolás gyermekek és igen nagy közönség által képezett körmenetben. A szokásos szertartás végeztével rövid megható szavakat intézett a valláskülönbség nélkül jelen volt néphez.

Megemlítésre méltó, hogy a temetőben felállított nagy kereszt egyike azoknak, melyek a legszebb temetőnek is díszere válnának. 6 m. hosszú, 3 $\frac{1}{2}$ m. széles a keresztület, a fa vastagsága pedig 30 cm. A helybeli vasuti műhelyben készült vasbádóg fedéllel ellátva, és fa szintre befestve. 40 frt és 17 krba került. A teszületet Budapestről Szüts és társa műintézet küldte 34 frt 9 krért, amely 180 cm. nagyságú és vasbádogra olajjal festett gyönyörű corpus. A fölállítás költségei 5 frtra, egyéb költségek szintén 5 frt. 59 krba ruának.

És ezen összes költség kegyelet és áldozatkésztség száileménye. A buzgó lelkipásztor a községi előjáróságnak ígéretet tett, hogy az uj temetőbe keresztet állít fel közadakozásból a temető beszentelése alkalmára; és az ige testté lön. Írásban és szóval fordult azokhoz, kiktől remélt egy pár fillért az üdvözítő szent jelvényére és fáradságát igen szép siker koronázta.

Ugyanis erdélyi egyházmegyénk áldozatkész főpásztora Lönhart Ferencz ur ö nagyméltósága 25 frtot kegyeskedett küldeni, egy magát megnevezni szerény nagyságos ur „valaki” megjegyzéssel 10 frtot, a helybeli plébános és a szent olvasó társulata 5—5 frtot adtak. Tktes Ferber János ur 2 frtot, Kaluza Ignác ur és neje 2 frtot, Radasics Miklós ur 1 frt, 50 krt, Böhman Gáspár ur és neje 1 frtot, Theuer Francziska és fia 1 frtot. Furka Ferencz jegyző ur 1 frtot, Dumilló Demeter és neje 1 frtot, Paulik Emilia urnő 1 frtot, Lichtensteiger Albert bíró ur 1 frtot, Böhm Adolf ur 1 frtot, Kele

men Sándor ur 1 frtot, Herman Sándor ur 1 frtot, Paulik József egyházgondnok ur 1 frtot, Pawlasz Ede ur 1 frtot, Bochan Gusztáv ur 1 frtot, Svoboda Péter ur 1 frtot, Csáky Anna asszony 1 frtot, Lesniczky Odón ur 1 frtot, Beretka József ur és neje 1 frtot, Wagner Henrik ur 1 frtot, Kovaltsik Józsefné 1 frtot adtak. A m. kir. államvasutak fogyasztási szövetkezete 10 frtot utalványozott. 50—50 krt. adtak: Bán János, Jancsó Gábor, Szerbeszkó Antal és neje, Jakab Sámuel és neje, Kichot Vincze, Pohanetz Ferencz, Zeidner Gusztáv, Grósz Márton, Vermesi János, Tölgyes Mózes, Bogdán Miklós, Horváth János, Pager, Deitl József, Marksz Ferencz, Dinczer Károly, Lakner József, Bardócz Odón, Mohilla Antal, Czifra Béla, Serestei Sándor, Farkas János, Sinerl József, Hilez Rezső, Bodor József, Kapás János urak és Pozsga Mária, Janny Jánosné, Kapós János urak és Bozsga Mária, Janny Jánosné, Kovacs Jánosné, Varga Sándorné, Zauer Antalné, Czank Antalné, Kiss Ferenczné asszonyságok. Wasebek Julia asszony 70 krt adott. 30—30 krt adtak: Földi János és neje, Müller Józsefné, Szabó Norbert, Balla János és neje, Mallár Károlyné asszony. 35 krt adott Czigler Károlyné. 20—20 krt adtak: Főző József, Utezas Lajos, Hemmer Antal, Váradí Józsefné, Viroki Andrásné, Serván Adolné, Sántba Mihály, Bokk Gyula, Lencz Józsefné, Stephanides Janka, Munkácsi Józsefné, Balla Jánosné, Mártou Anna, Hájda Ferencz. 10—10 krt adtak: Kálmán Lajos, Hoffmann Ferencz, Marchinean László, Opra Gyárfás, Giricz Mihályné, Gulyásné és Szász Sándorné. Összesen 94 frt, 85 kr., mely összegből a 84 frt 85 kr. összes kiadásokat evouva, marad fentartási alapul 10 frt.

Domján Alajos.

Kegyelmes főpásztorunk

Lőnhart Ferencz

50 éves áldozári jubileuma alkalmából rendezett ünnepély a nagyszabeni kir. kath. Terézvárosban.

A hálának és szeretetnek adóját siettek leróni a nagyszabeni kir. kath. Terézváros elöljárósága, tanítói kara és növendékei szeretett főpásztoruk irányában f. é. jun. 24-én, még mielőtt a növendéksereg a nyári szünidőre szétszólana. Örömmel és lelkesülten vett részt ez ünnepélyen és működött közre abban mindenki, nem csinált lelkesüléssel, hanem a szeretet és hála érzelmei által ösztönözötve, mely mindnyájunknak kebelén honol a szeretett főpásztor és jó atya iránt. Az ünnepély műsora a következő volt:

- 1) Intermezzo „Cavallériá“ból Mascagnitól, előadta a gymn. növendékek zenekara.
- 2) Alkalmi ének, előadták az elemi iskolai növendékek.
- 3) „Nincs aranyom“, Kemenes Ferencztől; szavalta Horváth Artur II. elemi oszt. növendék.
- 4) Honfidal, vegyes kar; előadták a gymnasiumi növendékek.
- 5) Ünnepi beszéd, tartotta Prokupek Sámuel terézvárosi plebános ur.
- 6) Egyveleg; előadta a gymn. növendékek zenekara.
- 7) Gyermekdalok, előadták az elemi iskolába járó növendékek.

8) „Jézus egyháza“, szavalta Cseke Vincze V. elemi osztályos növendék.

9) „Hymnus az éjhez“ vegyes kar, Bethoventől; énekeltek a gymnasiumba járó növendékek.

10) Óda, Prokupek Sámuelről; szavalta Tamási Gáspár VI. oszt. gymnasiumi növendék.

11) Toborzó, vegyes kar. Arany J.-tól, előadták a gymnasiumba járó növendékek.

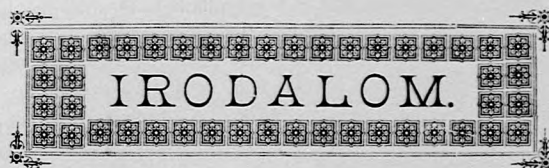
12) Népdalok, előadta a gymnasiumba járó növendékek zenekara.

A fényes közönség, élén m. Ninger Ignác főesperes apát urral és a helybeli papsággal zsutolásig betöltte az óriási nagyságu termet, melyet főpásztorunk koszoruzott arczképe zöld galyak, virágok és szőnyegek ékesítettek. A kinttően előadott zene és énekdarabok valódi élvezetet nyújtottak a közönségnek s az intézeti zene és ének tanár Dományáncz Péter szorgalmáról és szakavatottságáról tanuskodnak. A gyermek-kar is szép összbangzatos énekével lepette meg minket. Az ünnepi beszéd főpásztorunk életét és fényes eredményeit méltatta, feltüntetve főpásztorunknak százezrekre menő áldozatait, főpásztori buzgalmát, bölcsességét, lángoló haza és és emberszeretetét, laukadatlan és fáradhatlan munkásságát.

A szép ünnepi ódát Tamási Gáspár VI. gymn. oszt. növendék valódi lelkesedéssel és érzéssel szavalta el.

Mindnyájan azon meggyőződéssel távoztunk el az ünnepélyről, hogy az intézet régi hírnevének magaslatán áll, tud tenni és lelkesíteni, a hol kell.

Főpásztorunk örömapjának ezen első fecskéje a megjelent vendégekben nagyban ápolta a főpásztor iránti ragaszkodást s mindnyájan egy szívvvel kiálták, hogy szeretett főpásztorunk Isten áldásával tetézve sokáig éljen!

— Van szerencsém tisztelettel tudatni, hogy „Népoktatás ügyi községi közigazgatás kézikönyve“ című munkám — nyemzdai akadályok folytán — csak f. évi július hó első napjaiban fog megjelenni. E munka is, miként a „Tanítók, Tanítónők jogai és kötelességei“ című könyvem, melynek mintegy kiegészítő részét képezi — a fennálló törvények, szabályrendeletek, rendeletek, utasítások, elvi jelentőségű határozatok és döntvények alapján van szervesen és összefüggőleg összeállítva, oly módon, hogy itt is minden tétel után zárójel közt közölve van az illető törvény megfelelő szakasza, vagy a rendelet, döntvény stb. kelte és száma, s így belőle a kellő felvilágosítás azonnal megszerezhető. Áttekinthető benne mindazon rendtartási és kezelési nyomtatványok és minták, melyeknek használatba vétele népoktatásügyi, községi közigazgatási szempontból kötelező, stb. Használhatják a községi elöljáróságok, községi és körjegyzőjelöltek, szolgabírók, egyházi és városi hatóságok, vármegyék és törvényhatósági közigazgatási bizottságok, továbbá: az elemi, felső nép, polgári iskolai és iparostanoncz iskolai tanítók, kisdédvők, tanító- és tanítónőképzőintézeti növendékek, is-

kolaszékek, állami iskolai gondnokságok, iskolafentartók és tanfelügyelőségek. Kapható nálam (Kolozsvár, kir. tanfelügyelőség) 2 fnt 20 krajezárért. Kolozsvárt. 1894. június 14-én. Dr. Szabó Mihály, Kolozsvármegye kir. s. tanfelügyelője.

Napi események köréből

— **A tanév vége a papnöveldeben.** Szent Péter és szent Pál apostolok ünnepén a papnövelde nagyságos rectora összegyűjtte a vakációra távozó klerikusokat és atyailag intette őket, hogy künn is úgy viseljék magukat, mint az intézet szent falain belül, künn se feledkezzenek egy percig se meg arról, hogy ők nemsokára Krisztusnak bajnokai lesznek. S mintán örömeinek adott kifejezést a fölött, hogy a theologiai hallgatók az ideu iskolai tanulmányaikat, mint az önképzést illetőleg szép eredményeket mutattak föl, kihirdette az irodalmi s a német nyelvű pályázatok eredményét. Összesen négy pályátétel tüzetett ki. A nagys. rector ur a III. s IV. évi theologusok számára a következő témát tüzte ki: „Kinek minő hite van, olyan az erkölcsi élete is, vagyis vallás nélkül nincs morál“. Jutalma 10 korona. E tételre beérkezett összesen két dolgozat; a pályadíjat Wasylkiewicz Viktor III. évi theologus nyerte el, míg Bagoly Mihály IV. éves theologusnak dicséretet nyert munkáját, nags. és főt. Fábian Sándor vikárius és prodirecteur ur ugyancsak 10 koronával jutalmazta. A nagys. rector ur egy második tételt is tüzetett ki az I. s II. évi theologusok számára, következő címmel: „Krisztus Urunk az evangeliumok szerint bárom halottat támasztott föl. Jairus 12 éves leányát a gyermekkorban, a naimi özvegy fiát az ifju korban s Lázárt a férfi korban. Tekintve különösen a feltámasztások szertartásait, minő erkölcsi tanulságok vonhatók le a keresztény életre s különösen a bűnösök megtérésére?“ E tételre beérkezett egy munka, melyet a díjra érdemesnek ítélték; szerzője Fuchs Gusztáv II. évi theologus. Az „Önképzőkör“ védnöke főt. Dr. Vass Albert ur szintén két pályátételt tüzetett ki, még pedig a IV. éves theologusok számára a következő dogmatikus tételt: „Hogyan tehetett Jézus Krisztus túlarádolag eleget az emberiség üdvéért, mikor az elégtétel feltételezi az akarat-szabadságot, másrészt pedig Jézus Krisztus még csak nem is vékezett“. Ezen tétel meddő maradt. Az I. II. s III. évi theologusok számára kitüzött következő tételére: „Alaptalanul állítják a mai kor felvilágosodottjai, hogy a csodák világa megszűnt, mert mai nap is történnek csodák“, összesen 4 pályamunka érkezett be. A kitüzött pályadíjat (5 fnt.) Wasylkiewicz Viktor III. évi theologus nyerte el. A meddőn maradt pályázat díját a theologiai tanári kar, mint bíráló bizottság Czibalmos Józsefnek ítélte oda, míg György Lázár és Orbán Ferencz II. évi theologusok dolgozatait a nsg. prodirecteur ur egyenkint öt koronával jutalmazta.

Azután a tisztán magyar ajku növendékek számára kitüzött német írásbeli dolgozatok eredményét hirdette ki a nagys. rector ur, melynek értelmében Beke Antal II. évi theologus 10 frot, Fazakas Gáspár és Ráduly Simon pedig egyenkint 5—5 frot jutalmat érdemeltek ki. Az assistentialis összeget (5 fnt) pedig az idei ceremonia magisternek Rass Károlynak ítéltek oda. Végtere a nagys. rector ur még egyszer kiuek-kinek szívére kötötte a példás viseletet s azután elbocsátotta védő szárnyai alól a növendékeket, hogy azok fáradalmaikat kipihenve, új erőket szerezve duzzadó buzgalommal és szent lelkesedéssel térjenek a jövő tanév kezdetén vissza az „Alma Mater“ csendes falai közé.

— **Sadi Carnot-t,** a francia köztársaság elnökét egy Cesario Giovanni Santó nevű olasz anarkista törrel megölte. Ez a legújabb anarkista merénylet, míg másik nem következik utána, mert a rombolásban — úgy látszik — az események kérlelhetetlen logikája nyilatkozik meg, mely események a mai társadalmi rendet előbb-utóbb katasztrófához viszik. Az egyház elnyomatása, az isteni tekintély megvetése, a vallás kaján kigúnyolása, a radikális szellem mesterséges felidézése, a forradalmi tanok nyílt hirdetése — mindez érlelteti átkozott gyümölcsét. Az ész a szentlelke a mai kornak, az anarkisták az ész ászkétái. A liberálisok a könyörtelen állammindehatóságot állítják rideg bálvány gyanánt a tömeg elé, de a nyugoteurópai iskolában nevelkedett proletár tovább fonja a fonalat: annyi esze van, hogy — ha már bálványknak kell lennie — nem az államot, hanem önmagát teszi azzá. Az anarkista nem arravalónak tekinti magát, hogy az államot adójával és vérrel eltartsa, hanem megkívánja, hogy az állam tartsa el őt, mint az emlős a kölykeit. A liberális állammindehatóság a szocializmus álfája, a társadalmi mindehatóság a maga vagyonszövetségével s a jövedelemben való egyenlő osztozkodásával, ez a szocializmus ömegája. Carnot-t, kit a lyoni érsek szt. vallásunk vigaszával ellátott, vasárnap temetik el a Pantheonban.

Pályázat. A Kézdi-Bélafei (Háromszékmegye) r. kath. kántortanítói állomásra pályázat hirdettetik: Szabad lakáson kívül évi fizetése 50 kalongya őszi, 50 kalongya tavaszi gabona; 16 fnt ospóra; 20 fnt stóla; 25 terefa; 1 hold 400□öl szántó és 1400□öl kaszáló haszonélvezete. A többi háromszáz forint évi fizetés kiegészítése — hiányzó összeget a megtolyamodott államsegély fogja pótolni. — Kötelessége a vegyes elemi iskola vezetése és a kántori teendők végzése. Pályázatok 1894 augusztus 1-ig benyújtandók Kovács Elek alesperes plebánoshoz Kézdi Polyánban.

— **Pályázat.** Az osdolai róm. kath. segédkántor és tanítói állomásra pályázat hirdettetik. Jövedelmei: 1) 40 kalongya őszi, 40 kalongya tavasz kepe. 2) 100 fnt o. é. az iskola pénztárából. 3) 25 szekér tűzifa. 25 fnt ospóra, 18 fnt stóla. 5) 6 fnt 50 kr az ájtatos alapítványokból. 6) 5 fnt failletmény az iskola pénztárából. 7) Két szoba és kamrából álló akás az iskolában. Kötelvei lesznek: az iskolaszék által rábizandó vegyes osztályt vezetni és a kántori teendőkben segédkezni. A kik ezen állomást elnyerni óhajtják, kellőleg felszerelt folyamodványukat jelen év július hó 25-ig alatt-irt iskolaszéki elnökhöz adjok be.

Osdola (p. Kézdi-Vásárhely), 1894. június 25-én.

Tamás Dávid,
plebános, iskolaszéki elnök

Kiadja: Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: ZLAMAL AGOST.
Szerkesztőtársak: BALINTH GYÖRGY, Dr. CSERNI BELA, FEJÉR GERŐ, VASS ALBERT.

Nyomatott Papp Györgynél a püsp. lyc. könyvnyomdában Gyulafehérvárrt